

цьому процесі позначається відсутність стабільного законодавства щодо договірного права та концепції розвитку оптової ланки в Україні.

Для подальшого реформування оптової ланки в Україні необхідно:

- розвивати різні види оптових підприємств за функціональним призначенням, спеціалізацією, розмірами, організаційно-правовими формами господарювання;
- створювати оптові асоціації шляхом добровільного об'єднання нині діючих оптових підприємств, до складу яких слід включити фінансові, інформаційні, наукові та інші інститути;
- удосконалювати та оновлювати торгівлю інфраструктуру, що передбачає налагодження тісної взаємодії товаровиробників, роздрібною торгівлі з оптовою торгівлею, органічну інтеграцію виробництва і збуту на основі маркетингу; результативним заходом на цьому шляху може стати формування логістичних систем, де можна буде впроваджувати сучасні методи управління товарними потоками;
- удосконалювати механізм управління комерційною діяльністю оптових підприємств; він повинен ґрунтуватись на застосуванні сучасних наукових методів маркетингу та менеджменту і забезпечувати розробку та прийняття ефективних рішень щодо стійкості поточного функціонування та вироблення стратегії підприємства на перспективу;
- впроваджувати на оптових підприємствах сучасні інформаційні системи ;
- сприяти розвитку оптового продажу через мережу Інтернет;
- підвищувати рівень обслуговування та зниження цін на товари і послуги.

Таким чином, в умовах функціонування цивілізованого ринку саме оптова торгівля повинна стати важелем для стимулювання зростання ефективності виробництва та повнішого задоволення потреб покупців.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що в умовах функціонування цивілізованого ринку саме оптова торгівля повинна стати важелем для стимулювання зростання ефективності виробництва та повнішого задоволення потреб покупців.

Загальною місією оптової ланки в сучасних умовах повинна бути активізація сталого збалансованого розвитку внутрішнього споживчого ринку України, перш за все, на основі насичення його конкурентоспроможними товарами вітчизняного виробництва, та якнайбільш повне задоволення попиту на них різних верств населення, а також сприяння просуванню вітчизняних товарів на зовнішній ринок.

Література

1. Голошубова Н. О. Оптова торгівля: організація та технологія : [навч. посібн.] / Н. О. Голошубова, В. М. Торопков. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 265 с.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/>.
3. Діяльність підприємств оптової торгівлі України за 2010 рік : [статистичний щорічник]. – К. : Держкомстат України, 2011. – 34 с.

Надійшла 05.12.2011; рецензент: д. е. н. Войнаренко М. П.

УДК 37. 014.544 (477)

О. А. ПАРАСКА

Хмельницький національний університет

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

В статті наведено особливості організації освітнього процесу в Європі. Показано проблеми надання освітніх послуг в Україні. Запропоновано шляхи вирішення існуючих проблем за рахунок впровадження кращого Європейського досвіду підготовки спеціалістів в українських навчальних закладах.

The article presents the features of the educational process in Europe and shows the problems of providing educational services in Ukraine. The article proposes the ways of solving existing problems through implementation of the best European experience of study in Ukrainian Universities.

Ключові слова: євроінтеграція, Болонський процес, освітні послуги, мобільність, стажування, навчання впродовж життя.

Постановка проблеми. Успішне ведення бізнесу, здійснення підприємницької діяльності потребують фахівців та спеціалістів високої кваліфікації. Підготовка кадрів для забезпечення ефективності виробництва, випуску продукції, надання послуг споживачам, що відповідають світовим стандартам, є першочерговим завданням навчальних закладів в освітньому процесі. Освітні послуги в Україні надають понад 800 вищих навчальних закладів I–IV рівня акредитації. Незважаючи на доступність освіти та високий показник освіченості населення, до 98 %, в Україні існує ряд проблем з якістю та відповідністю навчання сучасних професійним вимогам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтеграційні процеси в науці й освіті полягають у консолідації зусиль наукової та освітянської громадськості й урядів країн Європи для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі, а також для підвищення ролі цієї системи в суспільних перетвореннях. Процес складається з двох основних етапів: формування співдружності провідних європейських університетів, та об'єднання національних систем освіти і науки в європейський простір з єдиними вимогами, критеріями і стандартами. Аналіз наукових публікацій українських та закордонних вчених: Р. Патори, В. Куценко, Б. Данилишина, Т. Боголіба, В. Кременя, Д. Бондаренка, О. Кратта, М. Ніколаєнка, М. Портера, Д. Белла, В. Струнсе, П. Друкера, М. Кастельса, Д. Ружмона, Е. Тоффлера свідчить про доцільність та актуальність запозичення і поширення європейського досвіду для покращення якості вищої освіти в Україні. Основними тенденціями європейської освіти є, насамперед [1]:

- висока мотивація до фахової підготовки;
- мобільність учасників освітнього процесу;
- тісний зв'язок підготовки спеціалістів з сучасними виробничими вимогами;
- професійний розвиток особистості впродовж трудової діяльності;
- глобалізація, інформатизація та інновації в освіті;
- формування міжнародного освітнього простору.

Починаючи з 1992 року відносини між Україною та Європейським Союзом (ЄС) динамічно розвиваються. Процес об'єднання Європи, його поширення на схід супроводжується розробкою єдиних критеріїв і стандартів в освітній сфері, формуванням спільного освітнього і наукового простору [2].

Постановка цілей статті. Метою статті є дослідження особливостей організації освітнього процесу в Європі та впровадження кращого європейського досвіду підготовки спеціалістів в українських навчальних закладах.

В даний час, за даними центру міжнародних проектів НДІ прикладних інформаційних технологій [3], в Україні надання освітніх послуг здійснюють 505 вузів I і II рівнів акредитації, 250 вузів III і IV рівнів акредитації. При цьому, загальна кількість студентів вузів усіх рівнів акредитації в 2010 р. скоротилася в порівнянні з 2009 р. на 4,2 % – з 2 млн 599 тис. 400 до 2 млн 491 тис. 300. У тому числі, кількість студентів вузів I і II рівнів акредитації зросла на 2% – з 354 тис. 200 до 361 тис. 500, а у вузах III та IV рівнів акредитації зменшилася на 5,2% – з 2 млн 245 тис. 200 до 2 млн 129 тис. 800. Кількість абітурієнтів ВНЗ в 2010 р. у порівнянні з 2009 р. збільшилася на 12% – з 463 тис. 900 до 521 тис. У тому числі, кількість абітурієнтів вузів I і II рівнів акредитації зросла на 38% – з 93 тис. 400 до 129 тис. 100, а вузів III і IV рівнів акредитації на 5,8% – з 370 тис. 500 до 392 тис. Також кількість випускників ВНЗ у 2010 р. в порівнянні з 2009 р. збільшилася на 1,96% – з 642 тис. 100 до 654 тис. 700. У тому числі, кількість випускників вузів I і II рівнів акредитації зменшилася на 3,3 % – з 114 тис. 800 до 111 тис., а випускників вузів III і IV рівнів акредитації зросла на 3,1 % – з 527 тис. 300 до 543 тис. 700. Динаміка надання освітніх послуг в 2009 – 2010 роках представлена на рисунку 1.

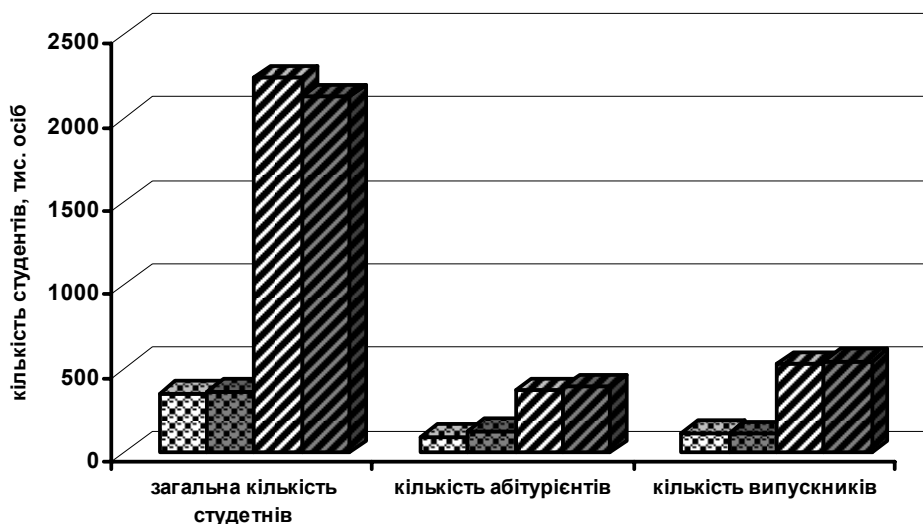

Рис. 1. Динаміка надання освітніх послуг в Україні:
 ■ – вузи I – II рівня акредитації, ■ – вузи III – IV рівня акредитації,
 □ – 2009 рік, ■ – 2010 рік

Незважаючи на позитивну динаміку надання освітніх послуг в Україні існує дисбаланс між пропозиціями ринку освітніх послуг та потребами ринку праці, відповідно зростає рівень безробіття [4]. Крім того, спостерігається загальний технологічний розрив зв'язків корпорацій з науковими центрами, що

займаються питаннями розробки окремих передових технологій та їх швидким впровадженням у виробництво, відсутність мотивації у господарських суб'єктів підвищувати професійну кваліфікацію робітників, нестача коштів для проходження кваліфікаційних тренінгів, навчання, атестації. Низький рівень фахової підготовки і знань перешкоджає високотехнологічному використанню сучасних виробничих потужностей, зумовлює низьку якість надання послуг. Тому досвід та розвиток євроінтеграційних процесів є досить цінним для України, адже проблеми сьогодення в освіті, економіці, суспільстві успішно подолані в країнах ЄС.

Інтеграція України до Європейського простору вищої освіти передбачає не лише участь наших університетів в європейських освітніх програмах, подорожі українських студентів до країн ЄС, вивчення мов держав-членів ЄС їх соціально-культурних традицій. Така інтеграція передбачає розуміння головних принципів, основних засад, на яких ґрунтується європейська освіта. Це, передусім, забезпечення якості вищої освіти, свобода руху знань, автономія університетів, принципи взаємозаліку кредитів, мобільність студентів та викладачів, стимулювання навчання впродовж життя. В Європі освіта головним чином зорієнтована на результати навчання. Для суспільства та особистості важливо те, які вміння вона розвинула, де їх можна найефективніше реалізувати.

Сучасна цивілізація інтегрує та уніфікує всі сфери життєдіяльності суспільства. Глобалізація та запровадження інформаційних технологій в освіту є важливим аспектом модернізації системи освіти в Україні. Доступ до мережі Інтернет є одним з ключових факторів інформатизації суспільства. На рисунку 2 представлено кількість Інтернет-користувачів в країнах Європи на 100 осіб [5].

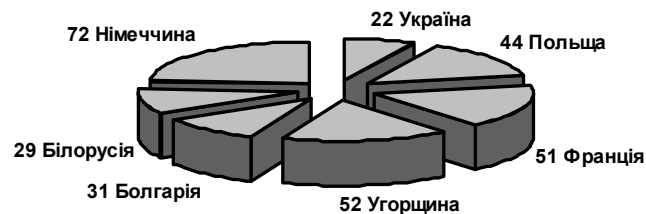

Рис. 2. Кількість Інтернет-користувачів в європейських країнах

Хоча чисельність Інтернет-користувачів з кожним роком збільшується швидкими темпами, кількість Інтернет-користувачів в Україні найменша серед європейських країн. В зв'язку з цим, в нашій країні, використовуючи європейську практику, необхідно розвивати доступність до системи пошуку інформації, її систематизації і розповсюдження через медіа-ресурси та комунікативно-інформаційні заходи [6].

Надання високоякісних освітніх послуг в Україні передбачає впровадження світових стандартів в такі функції навчального закладу, як викладання, дослідження, а також активізацію Болонського процесу і міжнародного співробітництва. Створення Європейського простору вищої освіти дозволить впровадити єдині вимоги до визнання дипломів про освіту, працевлаштування, що істотно підвищить якість освітніх послуг та професіоналізм фахівців. Завдяки взаємовизнанню університетських дипломів та періодів навчання поміж учасниками Болонського процесу, підвищується ефективність працевлаштування дипломованих спеціалістів у всіх країнах ЄС. Інтеграційним процесам в освіті, зміцненню зв'язків між університетами сприяють ряд міжнародних проектів, грантів, програм. Наприклад, Tempus, Erasmus-Mundus, Jean Monnet Program, Seventh Research Framework Programme та багато інших. В рамках цих програм всі учасники освітнього процесу здійснюють обмін досвідом, набувають якісно нових знань та вмінь, що, в свою чергу, покращує взаєморозуміння між людьми, активізацію міжкультурного діалогу.

Базовим принципом сучасних європейських освітніх тенденцій є мобільність. Основною метою мобільності є створення освіти «без кордонів». Освіта і знання стають транскордонним та транснаціональним явищем. Навчання, стажування та дослідницька робота за кордоном збагачує індивідуальний досвід людини, надає їй можливість дізнатися більше про інші моделі створення та поширення знань, дозволяє їй розширити мережу свого спілкування, надає можливість вивчити низку іноземних мов. Тобто це допомагає фахівцям бути конкурентоздатними на ринку праці, а також зміцнювати міжкультурну і міжгалузеву комунікацію [7]. Фактично, це означає, що навчання протягом кількох семестрів чи навіть років за кордоном стає неодмінним елементом університетської освіти студента. Для забезпечення освітньої мобільності у ЄС засновано низку спеціальних програм для молоді. Найвідомішою з них є програма Erasmus, яка є механізмом студентських та академічних обмінів між різними країнами ЄС. За 20 років існування її можливостями скористалися понад 1,7 мільйонів європейців. Здійснення студентських та академічних обмінів українських студентів та викладачів відбувається за програмою Erasmus-Mundus, в якій створено умови для міжнародних обмінів між державами Євросоюзу та країнами за його межами.

Одним із найпопулярніших понять європейської освіти є поняття «lifelong learning» – навчання впродовж життя. Це поняття передбачає, що фахівець високої кваліфікації, аби бути затребуваним на сучасному ринку праці, має вчитися впродовж усього свого життя, набувати нові знання та компетенції,

опанувати новітні технології, розуміти сучасну літературу та інформаційний простір [8]. Водночас навчання впродовж життя передбачає, що суспільство, і передусім його освітні та професійні інституції, надають людині можливість такого навчання. Вищі навчальні заклади повинні не лише надавати професійні знання в певній галузі, а й надавати інструменти для подальшого навчання – навчити знаходити та аналізувати інформацію, швидко орієнтуватися в нових тенденціях і викликах сучасності. Від здатності до постійного розширення і модифікації своїх знань та вмій залежатиме спроможність людини бути пристосованою до новітніх викликів сучасного життя.

Інновації в освітньому просторі мають суттєвий вплив для якісного надання освітніх послуг та загально-культурного розвитку суспільства. Ідея «трикутника знань» полягає у максимально тісному пов'язанні освіти, дослідницької діяльності та технологічних інновацій у ЄС [9]. Пропонуючи цю концепцію, інституції ЄС прагнули спонукати університети бути не лише центрами передання знань від викладача до студента, але й осередками дослідницької діяльності та виробництва нових знань. З іншого боку, інституції ЄС прагнуть забезпечити, аби дослідницька діяльність відбувалася у тісному діалозі із інноваційно-технологічним процесом, сприяючи підвищенню інтелектуальної та інноваційної конкурентоздатності економіки ЄС. В результаті реалізації „трикутника знань” бізнес не буде надто віддаленим від освіти та науки, з одного боку, орієнтуючи студентів та викладачів на реальне економічне життя, а з іншого – мати інформацію про дослідницькі новації, які він може використати. Одним із наймасштабніших проектів у контексті цієї нової освітньо-дослідницької політики ЄС є створення Європейського інституту інновацій та технологій (ЄІТ), який стане проектом, що забезпечуватиме реальну та регулярну взаємодію світів освіти, науки та технологічних інновацій.

У Хмельницькому національному університеті (ХНУ) на 14 факультетах здійснюється підготовка фахівців за 17 напрямками освітньо-кваліфікаційної підготовки. Щорічно відкриваються нові напрямки підготовки професійних кадрів та розробляються нові навчальні курси і програми. Університет є визнаним в Україні та за її межами науковим центром, у якому працюють більше 15-и наукових шкіл, докторантура, аспірантура, вчені Ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій.

Міжнародне співробітництво ХНУ спрямоване на інтеграцію університету до європейського та світового освітнього простору, що дає можливість підвищувати кваліфікацію співробітників, вдосконалювати програми та дисципліни, організовувати літні школи, обмін викладачами та студентами в рамках кредитно-трансферної системи (Польща, Швеція, Німеччина, США, Великобританія, Австрія, Чехія, Швейцарія), стажування професорсько-викладацького складу (Польща, Франція, Оман, ОАЕ, Німеччина), програмах міжнародного культурного обміну (Португалія, Китай, Іспанія, Росія, Франція, „Work & Travel USA”), стимулювання до безперервного навчання протягом життя.

З метою розвитку євроінтеграції, євромобільності в ХНУ функціонують, регіональний учбово-методичний центр іноземних мов, Україно-польський центр, ведеться співробітництво з Відділом громадських справ при посольстві США, Корпусом Миру, Британською Радою, асоціацією «Нормандія-Україна», Генеральним директором освіти та культури ЄС.

За підтримки корпорації SolidWorks (США), університету надано міжнародний статус Authorized CSWA Provider, що дозволяє організовувати іспити для отримання сертифікату міжнародного рівня Certified SolidWorks Associate.

ХНУ активно веде міжнародне співробітництво у напрямку інформаційних технологій в галузі права інтелектуальної власності (Королівський технологічний університет, Швеція, Університет Аліканте, Іспанія), з питань розбудови центрів університетсько-промислової кооперації у галузі критичного комп'ютерингу (Університет Ньюкасла, Аделард ЛЛП, Велика Британія, АВО Академія, Фінляндія), з питань євроінтеграції та освітнього менеджменту (Фондовий університет, Німеччина, Університет Австрія, Технічний університет, Польща). Використовуючи Європейську практику в університеті, були успішно виконані та реалізуються сьогодні транс'європейські програми мобільності для навчання в університетах (Tempus). Зокрема, проекти MASTAC – CD_JEP-26008-2005 (Багатоверсійні системи і технології для критичного комп'ютерингу), 144628-TEMPUS-2008-SE-JPCR, SAFEGUARD – 158886-TEMPUS-2009-UK-JPCR (Національна інженерна safeaware-мережа центрів інноваційної університетсько-промислової кооперації), 159371-2009-TEMPUS-DE-JPCR (Мережева взаємодія університетів-партнерів у реалізації багаторівневої системи підготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів в галузі освітнього менеджменту), 516911-TEMPUS-1-2011-1-DETEMPUS-JPCR (Розробка регіональних міждисциплінарних правових студій з питань енергетики та навколишнього середовища).

Співробітники та студенти університету є учасниками міжнародних конференцій, семінарів (Білорусія, Литви, Польщі, Німеччині, Британії, Франції, Бельгії, Болгарії, Чехії, Естонії), членами оргкомітету міжнародних конференцій. Щорічно в ХНУ проводиться ряд міжнародних конференцій, у яких беруть участь представники з різних країн (Німеччина, Ізраїль, Росія, Литва, Білорусія, Польща, Вірменія, Грузія, Азербайджан, Чехія, Єгипет, Болгарія).

Системне використання в навчально-виховному процесі ХНУ передових освітніх технологій, поліпшує якість надання освітніх послуг, забезпечує підприємства, установи та організації кваліфікованими кадрами, сприяє всебічному розвитку людини як особистості.

Висновки. Враховуючи вище наведенні дослідження здійснення освітнього процесу в Європі, можна виділити наступні шляхи підвищення якості та ефективності надання освітніх послуг в Україні:

- вивчення та впровадження досвіду Європейського Союзу в освітній сфері;
- дослідження етапів входження освіти та науки України в європейське інформаційне та освітнє поле;
- формування активної життєвої позиції студентів, підвищення їх рівня конкурентоздатності на ринку праці та стимул до формування корпоративних зв'язків освіти, науки та виробництва;
- підвищення рівня викладання, мобільності обміну досвідом з європейськими інституціями;
- розвиток та стимулювання процесів підвищення професійного рівня надання освітніх послуг населенню відповідно до європейських стандартів на світовому рівні;
- інформаційна підтримка освітнього процесу, пропагування серед студентів розуміння необхідності безперервно навчатися протягом життя, постійно підвищувати свій професійний рівень, розвивати свої здібності, знання та вміння;
- зростання кількості професійних зв'язків європейських та українських науковців та стимулювання міждисциплінарних програм і досліджень з метою забезпечення якісної підготовки фахівців для потреб виробництва, наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Реалізація запропонованих положень сприятиме розв'язанню комплексних задач у сфері надання освітніх послуг, ефективному використанню наукового і науково-технічного потенціалу ЄС для вирішення пріоритетних завдань модернізації освіти в Україні, забезпечить доступність освіти для підготовки кадрів протягом усього циклу професійної діяльності та підвищить якість і ефективність системи освіти протягом усього циклу професійної діяльності спеціалістів.

Література

1. Семів Л.К. Посилення інтеграційних процесів в системі „освіта–наука”: глобальний, європейський та національний контекст / Л.К. Семів, І.Ю. Ходикіна // Podnikatel'ske prostredie a regionalne aspekty rozvoja III. (zbornik studii z ulohy VEGA с.1/0493/03)/ – Presov : Monacon, 2005. – С. 240 – 247.
2. Дубасенюк О.А. Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів: історико-педагогічний аспект / О.А. Дубасенюк // Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 295 с.
3. Європейська освіта [Електронний ресурс] / Центр міжнародних проектів НДІ прикладних інформаційних технологій «Євро освіта». – Режим доступу : <http://euroosvita.net/>.
4. Параска О.А. Перспективи розвитку діяльності підприємств хімічного чищення та клінінгової індустрії в Україні / О.А. Параска, С.А. Карван, О.І. Рак // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. – 2011. – № 3/6 (51). – С. 59–63.
5. Ukraine in the World: Iteresting statistics // Konrad Adenauer Stiftung, 2010. – 70 p.
6. Pomorova O. Lokazyuk V., Problems of Information Defense in Diagnosing Expert System of Digital Devices. // NATO Advanced Research Workshop “Cyberspace Security and Defense: Research Issues”, September 6 –9, 2004, Poland, Gdansk University of Technology, P. 45 – 49.
7. Гурч Л. Мобільність студентів та професорсько-викладацького складу як фактор підвищення конкурентоспроможності вищої освіти України в європейському просторі / Л. Гурч // Журнал інтелектуальної освіти Персонал. – 2005. – № 7. – С. 80–86.
8. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період : [монографія]. – К. : Т-во „Освіта України”, КОО, 2005 – 324 с.
9. Кузьмін О.Є. Мотивування наукової діяльності працівників освітньо-наукової сфери як суб'єктів інноваційного процесу / О.Є. Кузьмін, І.Ю. Ходикіна, Н.Ю. Подольчак // Менеджер. – 2006. – № 1 (35). – С. 82 – 92.

Надійшла 05.12.2011; рецензент: д. е. н. Войнаренко М. П.